

SAKSBEHANDLER
Ole Grimsrud

INNVALGSTELEFON

TELEFAKS
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

VÅR REF.
14/00500-14

DERES REF.

DERES DATO

ARK. P - Plansaker
48-49 Bærum kom. - Ak

VÅR DATO
10.11.2015

Akershus fylkeskommune
Postboks 1200 Sentrum
0107 OSLO

Forslag til reguleringsplan for Fossum, gnr. 31, bnr. 165, Bærum kommune, Akershus - tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner, jf. kulturminneloven § 8 fjerde ledd

Konflikt med kokegroper og nedgravninger id. 171026, 171102, 171104

Vi viser til deres brev av 9. september 2015, der Riksantikvaren blir bedt om å uttale seg til forslag til reguleringsplan for Fossum, gnr. 31, bnr. 165, Bærum kommune. Det vises også til brev av 18. september 2015 fra Kulturhistorisk museum.

Innenfor reguleringsområdet er det registrert automatisk fredete kulturminner ti kokegroper, et stolpehull og fire nedgravninger fredet i medhold av lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 4 første ledd pkt. a.

I henhold til kulturminneloven § 8 fjerde ledd skal det, i forbindelse med behandlingen av reguleringsplan, tas stilling til om det kan gis tillatelse til inngrep i automatisk fredete kulturminner som blir berørt av planen. Riksantikvaren er rette myndighet til å fatte avgjørelse i slike saker, jf. Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven § 1 nr. 1.

Beskrivelse av kulturminnene

Akershus fylkeskommune foretok arkeologiske registreringer av planområdet i 2013. Totalt ble det registrert ti kokegroper, et stolpehull eller nedgravning, datert til 390-540 e. kr samt fire nedgravninger. Alle kulturminner/strukturer er vurdert å være automatisk fredete kulturminner.

Det ble gjort funn av tre automatisk fredete kulturminner innenfor åkerarealet som er lokalisert mellom gamle Ankervei i sør og industriområdet i nord. Disse er registrert med ID-nr. 171102 (kokegroplokalitet), 171026 (kokegroplokalitet) og 171104 (bosetningsspor) i *Askeladden*, Riksantikvarens database over kjente kulturminner. Innenfor ID171104 er det gjort funn av 11 strukturer: seks kokegroper, ett stolpehull og fire nedgravninger. Det ble gjort funn av tre keramikkfragmenter i strukturen som er tolket som stolpehull. Lokalitetene ligger relativt spredt, men forholder seg likevel til det høyeste punktet på åkeren og ligger i en ujevn halvsirkel rundt høyden. I reguleringsplanen befinner de automatisk fredete kulturminnene befinner seg innenfor arealformål o-S, som er foreslått til kombinert bebyggelse/anleggsformål, og er derfor ikke forenlig med en bevaring av kulturminnelokalitetene.

Nærmere om planforslaget

Fossum er området nord for Ankerveien, avgrenset av Lysakerelva og Bogstadvannet i øst, Strømstad og Lathus i nord og Lathusåsen i vest. Planområdet er 470 daa. Løvenskiold eier 430 daa og OBOS 40 daa. Områdereguleringen av Fossum skal avklare arealbruken av industriområdet og tiliggende arealer. Området skal i hovedsak utvikles med tanke på boligbygging, men også med handel, skole og barnehage. Det planlegges 2000 boliger med en forventet befolkningssmengde på 5-6000.

Akershus fylkeskommune bemerker

De automatisk fredete kulturminnene på Fossum ble registrert i forbindelse med maskinell sjaktning av åkerarealene. De er i dag tildekket med matjord, og opplevelse- og formidlingsverdien vurderes som marginal. Strukturene er hovedsakelig tolket som kokegroper, en kulturminnekategori som ofte registreres i forbindelse med maskinell sjaktning. Enkeltliggende eller parvise kokegroper gir erfaringsmessig lite informasjon, utover den partikulære hendelsen, og blir derfor som oftest utgravd i forbindelse med selve registreringen. Det er derfor gjerne konteksten for kokegropene som kan gjøre det verdifullt å granske de nærmere, slik som større kokegropfelt, nærliggende gravminner, eller i sammenheng med stolpehull/nedgravninger. På Fossum ble det gjort funn av flere nedgravninger, i tillegg til keramikk. Funnene ligger på en høyde og den gamle Ankerveien (verksvei mellom Maridalshammeren og Fossum bruk, bygd på slutten av 1700-tallet) passerer rett forbi. Dette indikerer at funnene på Fossum er spor etter bosetning og/eller aktivitet utover kokegropene.

I vestkommunene i Akershus er det gjort mange funn av bosetningsspor fra jernalderen, både over og under bakken, men svært få er utgravd av forvaltningsmuseet. I 2007 ble det første treskipete langhuset utgravd i Asker og Bærum, og huset ble datert til omkring yngre romertid/ folkevandringstid. Dette er til dels sammenfallende i tid med funnene på Fossum. En utgravning av strukturene på Fossum kan således gi et perspektiv på funnene på Vøyen og øke kunnskapen om eldre jernalder i området.

Fylkesrådmannen anbefaler at Riksantikvaren gir dispensasjon iht. kulturminneloven § 8 fjerde ledd med vilkår om en arkeologisk gransking.

Kulturhistorisk museum bemerker

Det foreligger én radiologisk datering, fra et stolpehull/nedgravning. Dateringen faller innenfor tidsspennet 390-540 e.Kr, folkevandringstid. I samme anlegg ble det også funnet tre keramikkskår. Ut fra bildet i registreringsrapporten synes det å dreie seg om grov, uornert boplasskeramikk. Museet anser det imidlertid som usikkert hvorvidt de registrerte fornminnene faktisk representerer et forhistorisk gårdstun. Registreringsrapporten opplyser at sjaktene på den aktuelle forhøyningen er lagt tett, med ca. sju meters mellomrom. Til tross for dette ligger anleggene spredt, og på et forhistorisk gårdstun vil det kunne forventes en noe høyere funnfrekvens enn den som her er påvist. Rapporten opplyser også at undergrunnen omkring den gamle smia var forstyrret. Øst for bygningen var det nedgravd mye brent søppel, og nord for bygningen ble det funnet nedgravd smieslagg. Ut fra beskrivelsene og bildene å dømme synes kokegropene i stor grad å være dårlig bevart, enkelte av dem er nesten bortpløyd (f.eks. F4, F8), mens andre er beskrevet som usikre (F1, F9). Grøftene ble snittet ved registreringen, uten at det tilsynelatende ble gjort observasjoner som letter tolkningen mht. funksjon. Slik museet tolker funnbildet er det mulig at de spredte kokegropene har ligget i utkanten av et forhistorisk gårdstun, uten at dette kan belegges. Et eventuelt gårdstun kan tenkes å ha ligget på de mer sentrale deler av forhøyningen, hvor deler er fjernet av Ankerveien og også ødelagt av moderne aktiviteter (Fossumsmia).

Kulturhistorisk museum har de senere årene lagt en mer skjerpet vurdering til grunn mht. om det bør knyttes vilkår til en dispensasjon eller ikke. De anser lokalitetenes vitenskapelige kildeverdi som begrenset, og de vurderer at resultatene fra en arkeologisk undersøkelse ikke vil stå i forhold til den arbeidsinnsats og de kostnader som kreves. Museet ser det ikke som nødvendig å knytte vilkår til en eventuell dispensasjon.

Riksantikvarens merknader og vurdering av saken

Til tross for relativt omfattende sjaking i dyrket mark er det avdekket svært få og spredte kulturminner. De begrenser seg til de høyestliggende arealene på jordet. Det har foregått mye aktivitet i området i nyere tid som nok har forstyrret forhistoriske bosettingsspor. Riksantikvaren sier seg enig i museets vurdering om at de vitenskapelige resultatene av arkeologisk utgraving neppe vil kunne stå i forhold til kostnadene forbundet med en undersøkelse. Riksantikvaren finner at reguleringsplan for Fossum kan godkjennes uten vilkår om videre arkeologisk gransking.

Kulturminnene, id. 171102, 171026 og 171104 skal merkes i plankartet som Bestemmelsesområde og gis fortløpende nr. #1, #2, #3

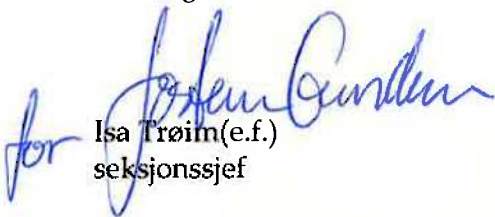
Følgende tekst skal tas inn i reguleringsplanens fellesbestemmelser:

Bestemmelsesområdene id. 171102, 171026 og 171104 som ligger i arealformål oS er automatisk fredete kulturminner som er markert i plankartet. De kan fjernes uten vilkår om arkeologisk utgraving.

Dispensasjon fra den automatiske fredningen gjennom planvedtaket forutsetter at ovennevnte tekst innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Riksantikvaren ber Akershus fylkeskommune om å klargjøre dette i sin endelige uttalelse til Bærum kommune. Vi ber også om at foreliggende uttalelse fra Riksantikvaren til fylkeskommunen i saken, vedlegges fylkeskommunens endelige uttalelse til kommunen.

Dersom kommunen gir melding om at ovennevnte tekst *ikke* vil bli innarbeidet i reguleringsbestemmelsene, og fylkeskommunen ikke finner å ville reise innsigelse mot planen, må fylkeskommunen umiddelbart varsle Riksantikvaren om dette. Riksantikvaren vil i så fall normalt reise innsigelse mot planen.

Vennlig hilsen

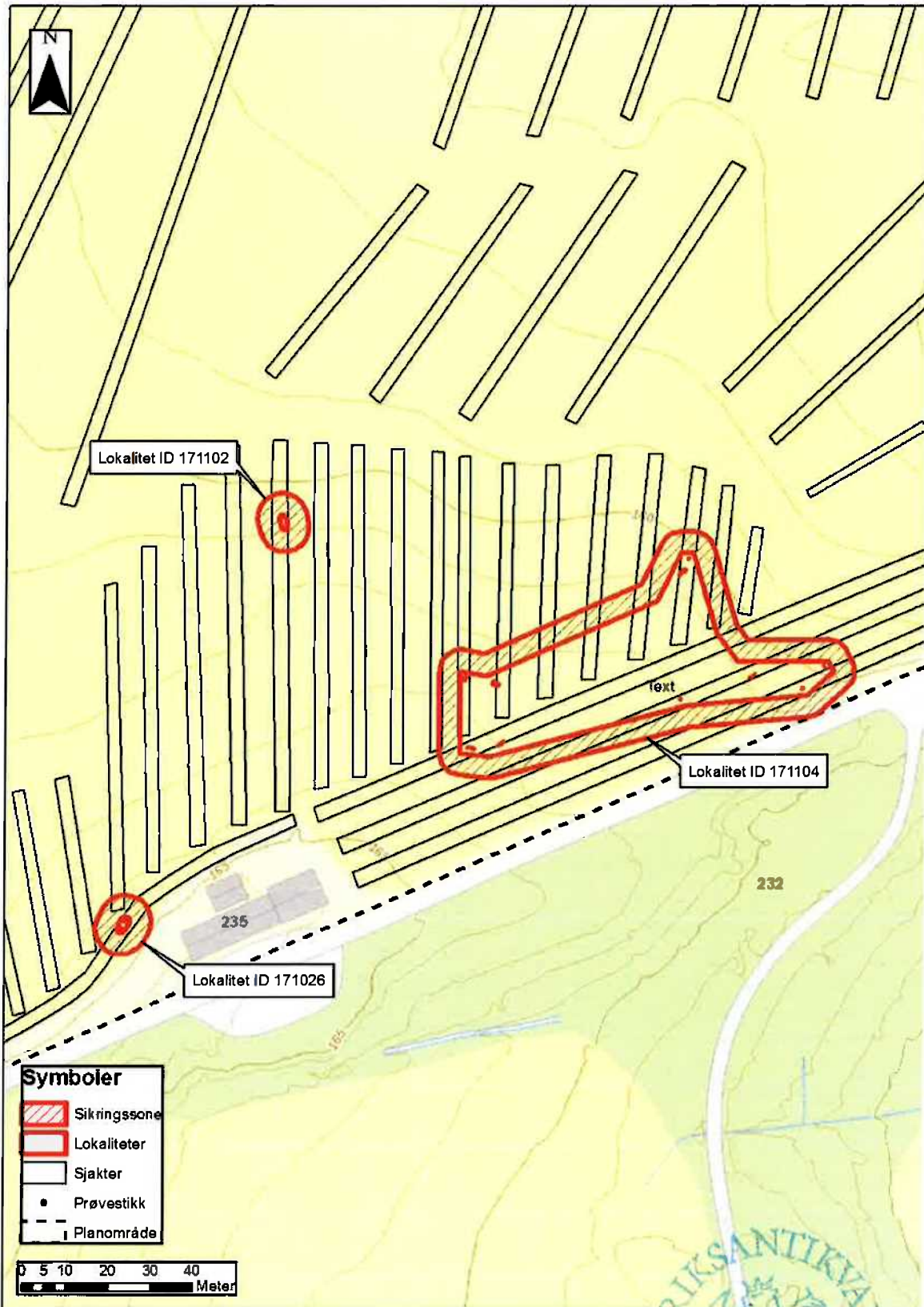

for Isa Trøim (e.f.)
seksjonssjef

Ole Grimsrud
seniorrådgiver

Vedlegg: Kartutsnitt stemplet Riksantikvaren og datert 10. november 2015.

Kopi til: Kulturhistorisk museum - Universitetet i Oslo, Postboks 6762 St. Olavs plass,
0130 OSLO

Kart 5: Detaljkart med lokalitetene ID171026, ID171102, ID171104.

